

„2018-ban egy újabb szakasz kezdődik”*

Hölgyeim és uraim! Sok szeretettel köszöntök mindenkit. Nagy öröm, hogy újra sok ismerős arcot láthatok ezen a rendezvényen.

Azt a feladatot kaptam, hogy egy kis áttekintést nyújtsunk arról, hol tart jelen pillanatban a hungarikummozgalom – egy kicsit a saját házunk táján is, illetve a Kárpát-medencei szintéren. Talán önök közül tudják néhányan, hogy a Hungarikum Bizottság koordinátoraként is tevékenykedem, éppen ezért van rálátásom ennek a folyamatnak a megvalósulására. Azt már az elején szeretném mondani, hogy ez az összefoglaló, ez az eredményösszegzés, ez az én állásponatom és az én véleményem, veszem magamnak a bátorságot, hogy – immár hét éve közelről figyelve ezt a folyamatot, sőt tevékeny részeseként – megfogalmazzak néhány gondolatot.

Az első gondolat a kezdeteket illeti. Alsóörs volt az egyik helyszíne még 2009-ben annak a rendezvényesorozatnak, amit azért indítottunk, hogy ezt az újdonságszerű fogalmat, illetve mozgalomkezdeményezést megismertessük az emberekkel. Bács-Kiskun megye, Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke volt az első kezdeményező, aki ilyen jellegű

folyamatot indított el. És én akkor országgyűlési képviselőként alelnök úr mellett dolgozva láttam lehetőséget és feladatot ebben. Éppen ezért Veszprém megye is felzárkózott ehhez a folyamathoz. A kiindulópont az 2012, amikor az akkori országgyűlés úgy döntött, hogy létrehozza a magyar értékek védelméről és hungarikumokról szóló törvényt. Ha végiggondoljuk a folyamatot, akkor nagyjából azt láthatjuk, hogy a sok-sok időpontot összevéve körülbelül hét év telt el a nulladik lépéstől, amikor már intézményes formában gondolkodtunk, a mostani időszakig. A hét év, azt mondják, hogy bűvös szám. A helyzet alkalmas arra, hogy egy újabb szakasz kezdődjön, akár, hogy valami adott esetben megszűnjön, vagy valami mássá alakuljon. Azt gondolom, hogy a hungarikummozgalom egy választóvonal előtt áll; az építkezés folyamatának első szakasza lezárult. Szerintem 2018-ban történnie kell nagyon sok mindennek, sok változásnak ahhoz, hogy azt tudjuk mondani, hogy egy újabb szakasz kezdődik. Én nagyon bízom abban, hogy ez egy sikeres folyamat lesz.

2013-ban nagyon sok együttműködő partnerre találtunk szerte az országban, 2014-től pedig már

civil szervezetek, baráti társaságok, gazdasági társaságok, magánszemélyek is a partnereinké váltak. 2015 az első áttörés a Kárpát-medencei mozgalom beindítása kapcsán. Addig csak egyedi, személyekhez, szervezetekhez kötődő intézményes formái voltak a hungarikummozgalomnak. De 2015-ben megváltozott a törvény – bátrabb lett a törvény is – a fogalomalkítását követően is, hiszen lehetőség adódott arra, hogy önálló nemzeti rész értéktárak jöjjenek létre, és a nemzetresz értéktárakon belül az adott nemzetresz közösségei települési, helyi szintű értéktárakat is nyissanak.

Elhangzott többször – nyilván öröm hallani, ha mások is mondják –, hogy Veszprém megye az egyik zászlóshajója volt a mozgalom elindításának, de itt ül velem szemben Molnár Eleonóra, aki Kárpátjáról érkezett hozzánk, róla meg én mondom el, hogy Kárpátalja az elsők között volt, és intézményes formában még 2015 előtt becsatlakozott a folyamatba. Örülök is, hogy el tudott jönni, és önök is láthatják, hogy milyen építkező munka zajlott. Persze Eleonórának is könnyű volt, hiszen Lezsák Sándornak, a Magyar Országgyűlés alelnökének műhelyében tanul-

* A II. Veszprém Megyei Értékünnepen, 2017. november 24-én, Alsóörsön elhangzott előadás.

ta ezt a mesterséget. Úgyhogy jó volt így építkezni együtt.

2015 egy nagyon nagy áttörés volt a hungarikummozgalomban. Az igazi vágyunk, amit 2012-ben szerettünk volna, hogy a hungarikumokról, nemzeti értékekről szóló törvénynek legyen Kárpát-medencei hatálya, Kárpát-medencei hatása, a törvényi változásoknak köszönhetően megvalósult. És 2016 egy nagyon nagy áttörés volt minden szempontból. Mennyiségeleg előreléptünk, és ez mindig fontos, hiszen ha egy mozgalmat építünk, az egy mérőszám, hogy hányan vagyunk a mozgalom részesei. És én úgy gondolom, hogy 2017-ben le kell zárni egy szakaszt, és 2018 egy új lendület, egy új indítás építkező éve kellene, hogy legyen.

Nézzük egy kicsit Veszprém megyét. Veszprém megyében a 2012-es törvényi indítást és a 2013-as lehetőséget, hogy kialakuljanak az értéktárak, az elsők között ragadtuk meg. A kezdeti időszakban jelentősen az országos átlag fölött zajlott ez az építkezési folyamat.

Most pedig az élményben vagyunk, és nem a mi lendületünk csökkent, hanem inkább a többi megye csatlakozott fel hozzánk, és ez nagyon jó. Nem lenne jó dolog, hogyha nagyon nagy különbség lenne most már az egyes megyék között. Ott tartunk, hogy közel száz települési értéktárunk van. Veszprém megyében 217 település van, hamarosan túllépjük a százas határt, és az 50%-os eredmény már közelít ahhoz az állapothoz, ami- ben kezdődhet egy új szakasza az építkezés folyamatának.

Nagy öröm, hogy az első időponttól kezdődően, a Nemzeti Művelődési Intézettel remek kapcsolatunk van itt Veszprém megyében. És nem egy közös gondolatunk volt, hogy tudatosan, átgondoltan minden évben törekedjünk arra, hogy új közösségek számára nyissuk meg a lehetőséget a Veszprém megyei mozgalomhoz való csatlakozásra. Nagyon sok program, rendezvény, kiadvány jött létre ennek során. Akik itt vannak, mind részesei voltak ennek a folyamatnak. Akik tavaly ott voltak, Herenden, az I. Veszprém Megyei Értékünnepe- nen, szintén. Nagyon sok ilyen közösséget tudunk említeni már. Szerencsére nagyon sok civil szervezet, iskola csatlakozott ehhez, és hát nyilván van két mozgatórugónk, az egyik az általam képviselt Pannon Térség Fejlődésért Alapítvány, a másik pedig egy különleges formációban a Közép-dunántúli Szövetség az Ifjúságért elnevezésű szervezet, amely szervezet a képviselőivel együtt becsatlakozott ebbe a folyamatba.

Magyarország jelenlegi állapota. Azt tudjuk mondani, hogy több mint ezer települési értéktár jött létre Magyarország több mint 3100 településén, de nem tudjuk pontosan, hogy mennyien vagyunk. Ugye amikor értéktár létrejön, azt jelezni kell a megyei értéktár bizottság felé, a megyei értéktár bizottságnak pedig a Hungarikum Bizottság felé.

Nagy nyomozást tartunk az újonnan létrejövő települési értéktárak felől. De annak ellenére, hogy természetesen én elégedetlen vagyok, hiszen azt gondoltam a kezdet kezdetén mindenképpen, hogy sokkal többen leszünk, amíg ideérünk ebben a folyamatban, ugyanakkor nagyon nagy tisztelet illeti azokat a települési vezetőket, akik abban az időszakban, amikor az építkezési folyamata zajlott, úgy döntöttek, hogy egy ilyen önként vállalt feladatot teljesítenek, és a részeseivé akarnak lenni a hungarikummozgalomnak.

Azt tudom mondani Magyarországról, hogy nagyon megerősödött a megyei szint. Ez köszönhető annak is, hogy a Hungarikum Bizottság egy-két alkalommal tematikusan is támogatja a megyei értéktár bizottságokat konkrét források megjelenítésével is, hogy tovább építsék ezt a folyamatot. Ez nagyon nagy segítség, e nélkül biztosan nem tartanánk itt az építkezés során sem. Ahogy korábban is említettem, ez egy önként vállalt feladat, állami forrás nem csatlakozik a feladat elvállalásához, de

jelentősége van most, a 21. században az értékmegőrzésnek, illetve az értéktárak kialakításának.

Óriási lendületet hozott az értéktárak kialakításában, az értékek feltárásában a hungarikum mozgalmon belül Lezsák Sándor alelnök úr kezdeményezése, amely által létrejött a Kárpát-medencei értékfeltáró kollégiumok rendszere. Erről önöknek most nem tudok beszélni, mert több idő kellene ehhez. De egy tudatosan, átgondoltan végrehajtott program nagyon nagyban segít ahhoz, hogy a Kárpát-medencei hungarikummozgalom is létrejöjjön.

Engedjék meg, hogy ennyire önző legyek, és az általunk elindított Pannon Ifjúsági Értékkör Hálózatról is beszéljek önöknek néhány mondatot. Itt van a jelentős kapcsolódás a Közép-dunántúli Szövetség az Ifjúságért elnevezésű szervezethez, Bazsó Gabihoz és Hoffner Tiborhoz, hiszen egy közös ötlet eredményeként indítottuk az útjára még 2011-ben a Pannon Ifjúsági Értékkör Hálózatot, aminek az igazi lényege az volt, hogy elhatároztuk, hogy mi igenis megkíséreljük, hogy az y és z generáció tagjait is bevonjuk a hungarikummozgalomba, és tevékeny részeseivé tesszük. Ezt akkor egy kísérleti programnak gondoltuk, szerencsére a kísérleti programunkból mintaprogram lett immár. És azt tapasztaltuk, hogy ahol eredményes volt ez a folyamat, ott olyan örömeink érnek bennünket, hogy egyfajta híd lett generációk között a mi programunk, a fiatalok kíváncsiak a helyben található értékteremtőkre, akik általában egy idősebb generációhoz tartoznak. A fiatalok készek arra, hogy a saját szabadidejükben önként vállalva ezt a folyamatot segítenek abban, hogy ezeknek az értékteremtőknek a munkája a nyilvánosság elé kerüljön, hogy minél többen megismerjék. És azt tapasztaljuk, hogy az értékteremtők pedig az első pillanatban nem

a Hungarikum Bizottság 2013 óta minden évben legalább egy alkalommal, volt, amikor két alkalommal pályázati lehetőséget nyitott azon közösségek számára, akik szerepet akarnak vállalni konkrét program megvalósításában az értéktárak kialakítása során. Ennek a hatása nagyon érződik, remélem, a Veszprém megyeiek is érzik ennek a hatását, mert azért igyekszünk mindig támogatni ezeket a közösségeket. De ennek a magyarországi hatása jelentősen érződik. Általában egy-egy ilyen pályázati kiírás során 250 millió forint kerül kiosztásra. Ezek nem óriási pénzek, nem nagyon nagy forrásokról van szó, de egy közösség számára, azt gondolom, hogy önerőként, vagy akár az egész program megvalósításaként is jól illeszkedik a rendszerbe. Szerencsére nagyon sok ilyen visszajelzésünk van. Remélem, hogy a következő időszakban is élni fognak a közösségek ezzel a lehetőséggel. A terv az, hogy 2018 elején újabb hungarikum pályázatok nyílnak majd meg.

A törvényi és szervezeti rendszer kiépült, tehát a hungarikummozgalom kormányzati szinten van. A Földművelésügyi Minisztérium a gazdája, önálló államtitkársága van, még ha megosztott

formában is. Tehát a szervezeti rendszer kiépülése alkalmassá teheti arra, hogy akár egy következő időszakban még erősítse ezt a folyamatot.

A Kárpát-medencei hatást említettem, nagyon nagy lépés volt – csak hangsúlyozni szeretném – a 2015-ös törvényi változás. Addig nem nagyon találták a Magyarország jelenlegi határain túl lévő közösségek a kapcsolódási pontot, elég nehéz is volt, csak ha valamely szervezetet kézen fogtuk, akkor tudott részese lenni ennek a folyamatnak. Szerencsére ezen túl vagyunk. Aki ismeri a jelenlegi Kárpát-medencei helyzetet, az tudja, hogy nincsenek könnyű helyzetben a magyar nemzeti kisebbségek. Mehetünk északra, keletre, délre, bármerre, csak a helyzet rosszabbodását lehetne mérni az egyes területeken. Ennek ellenére alakult ki immár intézményes formában a hungarikummozgalom mindenhol. Én nagyon sokat jártam minden elszakított területen, és néha azt tapasztalom, hogy az ottani közösségek jobban érzik ennek a lehetőségét, és többet tesznek ezért, mint néhány magyarországi településen, ahol arról kell győzködnöm polgármestereket – szó szerint –, hogy egyáltalán felfogják, hogy mekkora

akarják elhinni azt, hogy a fiatalok ilyen munkát végeznek, majd amikor a saját szemükkel látják, akkor érzik azt, hogy valóban közösség épült az adott településen. Most már több, mint 500 ilyen fiatalunk van 2011 óta, akik szerepet vállaltak ebben. Nagy örömeinkre ez is Kárpát-medenceivé vált, hiszen Kárpátalján is dolgoztunk értékörökkel és Erdélyben is, és nagyon sok magyarországi fiatalunk van.

Sokat teszünk azért, hogy ez a program továbbmenjen. Én biztos vagyok abban, hogy 2018 egy minőségi lépés lesz az értékörhálózat továbbvitele során, többek között azzal is, hogy az értékörre avatott értéköreinknek mesterképzést indítunk, hiszen szeretnénk őket immár tevékeny részeseivé tenni ennek a folyamatnak.

Azt gondolom, hogy a feladatok adottak. Ma ünnep van, örülünk annak, hogy eddig eljutottunk, de holnap már feladatok vannak. Ez talán egy kicsit a holnapután feladata, és mindenkire vonatkozik, szerintem érdemes lezárni mindenkinek egy ilyen szakaszt, elvégezni egyfajta elemzést a legkisebb közösségtől a Hungarikum Bizottságig – ez szerintem mindenkinek ad feladatot –, összegezni azt, hogy mit értünk el az elmúlt időszakban, milyen eredményeink lettek. És néhány stratégiai célt kitűzni saját magunk számára, hogy hogyan tudnánk tartóssá tenni a folyamatot, hogy az első 7 évszakasz lezárását követően ez ne egy válás, szakítás vége legyen, hanem egy új kezdetnek a kezdeményezése.

A második feladatkör az a holnap feladata, ennek talán már holnap neki kell állni. Én azt gondolom, hogy ha azt szeretnénk elérni, hogy a veszprémi száz, a magyarországi ezer, 2018-ban jelentősen nőjön, akkor kell kapcsolatot teremtenünk egymással. A Veszprém megyei száznak is, a többi megyében található értéktáraknak is, a nemzetrészi értéktárak képviselőinek is, hiszen én azt tapasztalom, hogy nagyon sok a párhuzamosság a rendszerekben, nagyon sok az olyan erőforrás, amit nem tudunk hatékonyan kihasználni, mert egymás mellett dolgozunk, néha nem is tudunk egymásról. Ha lesz ilyen széles értelemben vett kommunikációs kapcsolat közöttünk, akkor van lehetőség arra, hogy új együttműködő partnereket hozzunk be a rendszerbe, és ezek a régi-új szereplők megtalálják egymást.

Ami örömteli, szeretném önöknek elmondani, hogy az elmúlt évek munkájának köszönhető – talán az utolsó két-három évnek –, hogy felcsillant a reménye annak, hogy a nemzeti értékekről szóló információk valamilyen formában bekapcsolódjanak az oktatásba. Ne csak egyedi jelleggel, amikor programokat viszünk az iskolákba, hanem immár intézményes formában is készülnek az első olyan oktatási anyagok, amelyek alkalmasak lesznek erre. Egyszerre úgy tűnik, hogy a felsőoktatás lesz az első, ahol ez megvalósulhat, talán 2018 erre is alkalmas lesz. De közben elkezdődött egy olyan együttműködés is,

ami a nemzeti alaptanterv megváltoztatása során lehetőséget teremtene arra, hogy a települési értéktárakról, a Veszprém megyei értéktárakról összegyűjtött információk is intézményes formában, kötelező jelleggel bekapcsolódjanak az oktatásba.

Én önöknek nagy hálával tartozom azért, hogy hittek nekünk az elején, azt elhitték nekünk, hogy ebből valóban lehet egy ilyen mozgalomrész. Önöknek tudniuk kell, hogy igyekszem megfelelni a kihívásoknak, merthogy én gyűjtöm be általában a dicsérő szavakat azért, hogy Veszprém megye milyen remekül teljesít a hungarikummozgalom során, de higgyék el, hogy igyekszem megfelelni ennek a nagy tehernek. De önök nélkül ez nem valósulhatott volna meg, ezért vagyok hálás mindenkinek – legyen az civilszervezet-vezető, magán-személy, értékteremtő, fiatal értékör, polgármester, megyei közgyűlés vezetője –, hogy mind-mind segítik ezt a folyamatot itt Veszprém megyében is, és szerte az országban és a Kárpát-medencében is.

Köszönöm szépen a figyelmüket!

HORVÁTH ZSOLT 2006 és 2014 között országgyűlési képviselő, részt vett a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló törvény előkészítésében, majd az ahhoz kapcsolódó feladatok megvalósításában. Jelenleg kettős feladatot lát el, dolgozik a Laki-teleki Népfőiskolán a Kárpát-medencei Népfőiskolai Hálózat előkészítésében, másrészt a Földművelésügyi Minisztérium Hungarikum Bizottsága mellett értéktárak kidolgozásáért felelős koordinátor.